

A silhouette of a person drinking from a bottle of beer, with the text "Alkohol, alkoholismus" overlaid in red.

Alkohol, alkoholismus

Mgr. Radim Slaný

- Výroční zpráva o stavu drogové problematiky
- 1,5 miliónu rizikových uživatelů
- vysoké riziko vzniku závislosti 600 000 lidí
- věk 14-15 let – 77,7% zkušenost s pitím alkoholu
- 15% pravidelná konzumace piva
- víno, destiláty – 5,5% užívání jednou týdně

- slovo alkohol pochází z arabského **al-kahal**, což se dá přeložit jako jemná substance
- **ethanol** (etanol nebo **ethylalkohol** (hovorově **líh** či **alkohol**))
- bezbarvá kapalina ostré, ale ve zředění příjemné alkoholické vůně, která je základní součástí alkoholických nápojů
- největší část produkce ethanolu se připravuje z jednoduchých sacharidů (cukrů) alkoholovým kvašením působením různých druhů kvasinek

- Působení ethanolu závisí na tom, jak je organizmus zvyklý ho přijímat a jaká je celková tělesná váha, proto je jeho dávkování velice relativní. V malých dávkách ethanol krátkodobě způsobuje euforii a pocit uvolnění, ve větších pak deprese, ztrátu koordinace pohybů těla (působením na mozeček), sníženou vnímavost, prodloužení reakce a útlum rozumových schopností, případně i agresivitu

- Mnohem významnější vliv na lidské tělo a psychiku má jeho metabolit, **acetaldehyd**, který v těle vzniká působením enzymu **alkoholdehydrogenázy** a který atakuje zejména proteiny obsahující thiolové skupiny. Teprve působením acetaldehyddehydrogenázy se acetaldehyd pomalu v těle odbourává až na neškodnou kyselinu octovou (pozn. methanolová kauza – methanol se metabolizuje na formaldehyd – ten dále na kys. mravenčí)
- Dlouhodobé a opakované působení ethanolu prostřednictvím acetaldehydu vede k závislosti na něm (k **alkoholismu**) a způsobuje **cirhózu jater**.

- Ethanol se dostává do organismu nejčastěji trávicí soustavou. V menší míře je možná intoxikace inhalací. Vstřebávání alkoholu je možné v celé trávicí soustavě. K prvnímu vstřebávání dochází už v dutině ústní. Ethanol se v nezměněné podobě vstřebává do krve, která ho roznese do všech orgánů. Oxidace ethanolu probíhá v játrech ve dvou stupních. V prvním je oxidován na acetaldehyd, ve druhém pak acetaldehyd na kyselinu octovou

Hladina ethanolu v krvi závisí na:

- věk, pohlaví, množství požití látky, druh alkoholu, aktuální zdravotní stav, tělesná hmotnost, rychlost absorpce, rychlost detoxikace atd.

Hodnoty alkoholu v krvi:

- fyziologická hranice ethanolu v krvi je 0,03–0,1 promile
- hodnoty 0,3–0,5 promile svědčí o požití alkoholického nápoje
- hodnota v rozmezí 0,5–1,0 promile se jedná o podnapilost
- hodnota 1,0–1,5 promile znamená mírný stupeň opilosti
- hodnota 1,5–2,0 promile pak střední stupeň opilosti s jasnými klinickými příznaky
- hodnota 2,0–3,0 promile je hodnoceno jako těžký stupeň opilosti
- při hodnotách vyšších než 3,0 promile hovoříme o akutní otravě alkoholem.

Akutní otrava

Akutní otrava neboli **intoxikace** probíhá ve třech stádiích:

- excitačním
- narkotickém
- kómatózním

Jednotlivá stádia rozlišujeme dle psychických a tělesných příznaků a hladiny ethanolu v krvi.

- Excitační stádium
 - je provázeno zvýšenou duševní a tělesnou aktivitou krátce po požití. Subjektivně se taková osoba cítí sebejistá, silná a spokojená. Dochází ke ztrátě kritičnosti a smyslu pro odpovědnost, je narušena koordinace pohybů s prodloužením reakčního času.
- Narkotické stádium
 - projeví se vasodilatačními účinky, tj. překrvením a zčervenáním kůže zejména v obličeji. Chůze je vrávoravá, reakce více pomalejší. Objevuje se dvojité vidění a závratě především při zavřených očích a vleže. Stoupá krevní tlak a puls. Může dojít ke zvracení a roste také objem močení (diuréza). Po předešlé euforii nastupuje významný útlum, lhostejnost a pasivita doprovázená ztrátou smyslu pro realitu.

- Kómatózní stádium
- nastupuje bezvědomím s úplným motorickým ochabnutím. Dýchání je hluboké a zpomalené (důsledek respirační acidózy). Při zvracení hrozí vdechnutí žaludečního obsahu a zástava dechu.

Příznaky dlouhodobého působení alkoholu, sekundární onemocnění

- jícnové varixy
- žaludeční vředy
- epileptické záchvaty i u dříve neepileptických osob
- nadměrné zatížení jater s jaterní cirhózou (vazivová přestavba jater), zvětšením jater, rakovina jater z trvalé intoxikace
- při poškození jater současné selhání ledvin jako hepatorenální syndrom
- při poškození jater může vzniknout gynekomastie (zvětšení prsů muže) v důsledku nelikvidace pohlavních hormonů
- velmi často postižení slinivky břišní (chronický, akutní zánět nebo rakovina)
- vysoký krevní tlak (hypertenze)
- srdeční choroby

Delirium tremens

- (latinsky „třesoucí šílenství“, volně přeloženo „šílenství s třesem“) neboli alkoholové delirium je život ohrožující stav, který vzniká u alkoholiků po přerušení užívání alkoholu.
- je nejtěžším stádiem abstinenčního syndromu, je zde 8% úmrtnost. Toto delirium je též označováno jako *alkoholická psychóza*.
- velmi obdobné příznaky se objevují u vysazení benzodiazepinů a barbiturátů.

Alkoholismus

- Alkoholismus nebo též závislost na alkoholu, opilství, je chronické recidivující onemocnění postihující nejen celou osobnost postiženého jedince po stránce psychické a fyzické, ale i jeho blízké, zvláště pak rodinné příslušníky.
- Patří mezi nejzávažnější a nejrozšířenější formy závislosti.
- Obecně lze o alkoholismu hovořit tehdy, dosáhne-li závislost na alkoholu takového stupně, že škodí buď jedinci, společnosti nebo oběma.
- Tuto nemoc je možno jako všechny ostatní duševní i tělesné poruchy léčit.

- současná společnost – proalkoholní – legální návyková látka, tolerována společností
- V České republice je alkohol problém, který je často bagatelizován. Dá se říci, že lidí, kteří problematicky konzumují alkoholické nápoje, jsou v Česku desetitisíce. Z dostupných statistik vyplývá, že problém tohoto druhu má 25 % mužů a 10 % žen.
- Znepokojující je i rozšířenost konzumace alkoholu mezi mládeží. Tento fenomén je na okraji zájmu veřejnosti a zastiňuje ho viditelnější drogová problematika.
- Je nutné konstatovat, že alkohol, i přesto že je legální, pořád zůstává drogou srovnatelnou s heroinem nebo opiáty. Nabaluje na sebe celou řadu negativních jevů, jako je kriminalita, rozvodovost, sekundární chronická až smrtelná onemocnění apod.

Vztah člověka k alkoholu

- Abstinent – odmítá z nějakého důvodu alkohol a vůbec ho nepije. Přítomnost takového jedince často vyvolává ve společnosti rozpaky
- Konzument – nevyhledává alkoholické nápoje pro jeho účinky, ale pro chuť. Nečiní mu potíže abstinovat, ale nemá k tomu důvod
- Piják – lidí spadajících do této kategorie jsou v ČR bez nadsázky plné hospody. Jde zde již o účinky alkoholu – hlavně euforii a krátkodobé antidepressivní a antianxietické (úzkost potlačující) účinky.
- Alkoholik – alkohol je pro tohoto jedince silná droga. „Nerozlišuje druh nápoje – jde jen o procenta“

Weby týkající se alkoholismu a návykového chování (informace, kde hledat pomoc, apod.):

- www.alkoholik.cz
- www.anonymnialkoholici.cz
- www.drugfreeworld.org
- www.drogy.cz
- www.drogy-info.cz
- www.drogy.net

Zdroje:

- Výroční zpráva o stavu ve věcech drog v České republice: Národní monitorovací středisko pro drogy a závislosti; Úřad vlády ČR.2014. Praha. ISBN 978-80-7440-109-1

Seznam internetových zdrojů:

- www.wikipedia.com
- <http://www.youtube.com/watch?v=i39qBKxALk0>
- <http://youtube.com/watch?v=RSdMIIB27vY>
- www.alkoholik.cz
- www.anonymnialkoholici.cz
- www.drugfreeworld.org
- www.drogy.cz
- www.drogy-info.cz
- www.drogy.net